

YOSHLARNI HARBIY SOHAGA YO'NALTIRISHDA IJTIMOY-FALSAFIY OMILLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15618823>

Azimov Farxod Abdixalimovich

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy va falsafiy omillarning roli tahlil qilinadi. Tadqiqot ijtimoiy muhit, ma'naviy qadriyatlar, yoshlarning shaxsiy falsafiy qarashlari va ularning kasbiy tanloviga ta'sir etuvchi omillarni o'rganishga qaratilgan. Maqolada yoshlarni harbiy kasbga yo'naltirish jarayonida ijtimoiy-madaniy, falsafiy-axloqiy va psixologik omillar o'zaro qanday bog'langanligi, shuningdek, ularning harbiy identifikatsiya va vatanparvarlik hissini shakllantirishdagi ahamiyati ko'rsatib o'tiladi. Natijalar yoshlarni harbiy sohaga samarali yo'naltirish uchun ijtimoiy-falsafiy yondashuvlarni kuchaytirish zarurligini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Yoshlarni yo'naltirish, Harbiy soha, Ijtimoiy omillar, Falsafiy omillar, Ma'naviy qadriyatlar, Kasbiy tanlov, Vatanparvarlik, Harbiy identifikatsiya*

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirish muhim ijtimoiy va davlat siyosati masalasi hisoblanadi. Harbiy soha nafaqat milliy xavfsizlikning asosi, balki yoshlarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shu nuqtai nazardan, yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan munosabatini shakllantirishda ijtimoiy va falsafiy omillarning ta'siri katta ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy muhit, ma'naviy qadriyatlar, yoshlarning axloqiy va falsafiy qarashlari ularning kasbiy tanloviga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirish jarayoni murakkab, ko'p qirrali va tizimli yondashuvni talab qiluvchi jarayon bo'lib, unda ijtimoiy madaniyat, falsafiy tushuncha va psixologik omillar o'zaro uzviy bog'liq holda yoshlarning harbiy identifikatsiyasini shakllantiradi. Shu bois, bu masalani ilmiy jihatdan o'rganish yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va milliy xavfsizlikni mustahkamlashda muhimdir.

Ushbu maqolada yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy-falsafiy omillar tahlil qilinib, ularning yoshlarning kasbiy identifikatsiyasi va vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishdagi roli yoritiladi. Tadqiqot natijalari zamonaviy ijtimoiy va falsafiy yondashuvlar asosida yoshlarni harbiy sohaga samarali yo'naltirish yo'llarini aniqlashga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirish masalasi ijtimoiy fanlar va falsafa sohasida keng tadqiq etilgan mavzulardan biridir. O'zbekiston va xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ijtimoiy-madaniy va falsafiy omillarning yoshlarning kasbiy tanloviga ta'siri alohida ta'kidlangan (Abdullayev, 2020; Karimov, 2018). Ijtimoiy muhit yoshlarning harbiy

kasbga bo'lgan qiziqishini shakllantirishda, milliy va ma'naviy qadriyatlar esa ularning vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi (Rahmonova, 2021).

Falsafiy tadqiqotlar yoshlarning axloqiy va falsafiy dunyoqarashini chuqurroq o'rganishga qaratilgan bo'lib, harbiy sohaga yo'naltirish jarayonida bu omillarning ahamiyatini ochib beradi (Smith, 2020). Shuningdek, yoshlarning kasbiy identifikatsiyasi va ijtimoiy-psixologik xususiyatlari ularning harbiy yo'nalishga intilishiga bevosita ta'sir ko'rsatishi ko'rsatib o'tilgan (Johnson, 2017).

O'zbekiston sharoitida olib borilgan tadqiqotlar yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda milliy-ma'naviy tarbiyaning o'rni va ijtimoiy-falsafiy yondashuvlarning zarurligini qayd etadi (Mavlonov, 2019). Shu bilan birga, mavjud adabiyotlarda yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan motivatsiyasini oshirish uchun kompleks yondashuvlarni qo'llash muhimligi ta'kidlangan.

Ushbu tadqiqotda yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy-falsafiy omillarni o'rganish uchun sifatli va miqdoriy metodlar uyg'unlashtirilgan. Tadqiqot doirasida so'rovnomalar, intervyular va fokus-guruhlar orqali yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan munosabati, ijtimoiy va falsafiy qarashlari o'rganildi. Shuningdek, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari tahlil qilindi.

Tahlil uchun statistik va kontent-tahlil usullari qo'llanib, yoshlarning ijtimoiy-falsafiy omillarga munosabati aniqlangan. Tadqiqot ishtirokchilari orasida turli yoshdagi talabalar, harbiy kasbga qiziqqan yoshlar va ijtimoiy mutaxassislar bo'lib, ularning fikrlari yig'ildi va umumlashtirildi.

Metodologik yondashuv yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirish jarayonida ijtimoiy va falsafiy omillarning o'zaro ta'sirini chuqur anglash va samarali yo'naltirish strategiyalarini ishlab chiqishga imkon berdi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy va falsafiy omillarning o'ta muhim ekanligini yaqqol ko'rsatmoqda. Ijtimoiy muhit, ya'ni oila, maktab, jamiyatdagi madaniy qadriyatlar va yoshlar o'rtasidagi do'stona muloqotlar harbiy kasbga qiziqishni shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Bu esa yoshlarning vatanparvarlik va milliy g'urur kabi falsafiy tushunchalar asosida o'z kasbiy yo'nalishini tanlashiga yordam beradi.

Shuningdek, tadqiqotda aniqlanishicha, yoshlarning falsafiy dunyoqarashi, ya'ni ularning hayotiy qadriyatlari va axloqiy printsiplari, harbiy kasbga bo'lgan munosabatini chuqur belgilaydi. Agar yoshlarning ma'naviy-axloqiy tayyorgarligi yuqori bo'lsa, ular kasbiy tayyorgarlik jarayoniga ham faol va sodiq yondashadi. Bu holat yoshlarni harbiy sohada barqaror kasbiy identifikatsiyaga ega bo'lishida muhim omil hisoblanadi.

Biroq, ijtimoiy-falsafiy omillarni hisobga olmagan holda amalga oshirilgan harbiy sohaga yo'naltirish dasturlari samaradorligi past bo'lishi mumkin. Shu sababli, yoshlarning ijtimoiy holati va falsafiy qarashlari o'rganilishi va ular asosida tarbiyaviy ishlarga e'tibor qaratilishi zarur. Bu esa yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda va milliy xavfsizlikni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy-falsafiy yondashuvlarni uyg'unlashtirish zarur, bu esa harbiy tarbiya va ma'naviy ta'limning samaradorligini oshiradi hamda yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan munosabatini mustahkamlaydi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy-falsafiy omillar muhim ahamiyatga ega. So'rovnoma va intervyu tahlillari asosida aniqlanishicha.

Ijtimoiy muhitning ta'siri – Yoshlarning 75% dan ortig'i oila, do'stlar va jamiyatlardagi ijtimoiy muhitning harbiy kasbga munosabatiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Bu omil yoshlarning kasbiy yo'nalishini tanlashda asosiy sabablar qatorida ko'riladi.

Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar – Respondentlarning 68% i harbiy kasbni vatanparvarlik, fidoyilik va milliy g'urur bilan bog'laydi. Ushbu qadriyatlar yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan munosabatini mustahkamlaydi.

Falsafiy dunyoqarash va kasbiy identifikatsiya – Tadqiqotda yoshlarning falsafiy qarashlari, ya'ni hayotiy qadriyatlari va axloqiy tamoyillari harbiy sohaga yo'naltirishda muhim rol o'ynashi aniqlangan. Falsafiy dunyoqarashi yuqori bo'lgan yoshlar kasbiy identifikatsiyani kuchliroq shakllantiradi.

Motivatsiyaning o'sishi – Ijtimoiy-falsafiy omillarga e'tibor qaratilgan tarbiyaviy ishlar natijasida yoshlarning harbiy sohaga qiziqishi va tayyorgarlik darajasi sezilarli darajada oshgani kuzatildi.

Ijtimoiy-falsafiy yondashuvning zaruriyati – Tadqiqot davomida aniqlandi-ki, yoshlarni harbiy sohaga samarali yo'naltirish uchun ijtimoiy va falsafiy omillarni uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi. Bu esa yoshlarni harbiy kasbga yanada mas'uliyat bilan yondashishga undaydi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy va falsafiy omillarning o'rni va ahamiyatini chuqur tahlil qildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy muhit va yoshlarning falsafiy dunyoqarashi ularning harbiy kasbga bo'lgan munosabatini shakllantirishda hal qiluvchi omillar hisoblanadi. Oila, jamiyat, do'stlar va ma'naviy-axloqiy qadriyatlar yoshlarning vatanparvarlik tuyg'usini kuchaytirib, harbiy identifikatsiyaning barqaror bo'lishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirishda ijtimoiy-falsafiy yondashuvlarni uyg'unlashtirish zarurati aniqlandi, bu esa nafaqat yoshlarning kasbiy tanlovini, balki milliy xavfsizlikni mustahkamlashni ham ta'minlaydi. Harbiy tarbiya va ma'naviy-axloqiy ta'lim jarayonlarida ushbu omillarni hisobga olish yoshlarni harbiy kasbga yanada samarali va ongli ravishda yo'naltirish imkonini beradi.

Shu sababli, davlat va jamiyat tomonidan yoshlarni harbiy sohaga jalb qilishda ijtimoiy va falsafiy tamoyillarga asoslangan kompleks strategiyalar ishlab chiqilishi muhimdir. Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan tadqiqotlar yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan

qiziqishi va motivatsiyasini oshirishda yangi yondashuvlar va samarali vositalarni aniqlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev, B. (2020). Yoshlar va harbiy kasbga yo'naltirish: ijtimoiy omillar tahlili. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Karimov, T. (2018). Harbiy tarbiya va yoshlarning ma'naviy qadriyatlari. Toshkent: Fan va Texnologiya.
3. Rahmonova, S. (2021). "Vatanparvarlik va yoshlarning kasbiy tanlovi." Ijtimoiy Fanlar, 3(12), 45-53.
4. Smith, J. (2020). Philosophical Foundations of Military Ethics. New York: Academic Press.
5. Johnson, M. (2017). "Social and Psychological Factors Influencing Military Career Choice." Journal of Military Studies, 15(4), 210-225.
6. Mavlonov, R. (2019). "Milliy ma'naviyat va yoshlarni harbiy sohaga yo'naltirish." O'zbekiston Tarixi va Madaniyati, 5(8), 67-74.
7. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligi. (2022). Milliy harbiy dastur: yoshlarni harbiy kasbga tayyorlash konsepsiyasi. Toshkent.